

ELS BONIFÀS, UNA NISSAGA D'ESCUPTORS

Sofia Mata de la Cruz i Jordi París Fortuny
IEV / Estudis Vallencs, XLIV, Valls, 2007

Ramon Ribera Gassol

L'any 2006 es commemorava a Catalunya i especialment a la ciutat de Valls l'any de la important nissaga dels escultors Bonifàs. Un dels projectes dins del programa d'actes que es dugueren a terme fou l'edició del llibre que donem a conèixer. Cèsar Martinell l'any 1948 publicà una primera monografia sobre aquests escultors vallencs, amb l'afegit que pogué veure *in situ* i fotografiar moltes de les seves obres abans de la seva quasi completa destrucció durant el transcurs de la Guerra Civil, un ric patrimoni artístic del qual en queden pocs vestigis i que ara podem admirar en el present llibre (algunes ja sortiren reproduïdes en el seu estudi). Aquesta nova monografia du a terme una revisió, actualització i ampliació sobre la història i trajectòria artística d'aquesta família d'imatgers catalans. Es creu (no se sap amb certesa) que tenen les seves arrels a les terres del Migdia francès, i que en establir-se en terres catalanes el cognom el transformaren en *Bonifaci* i serà l'escultor Lluís Bonifàs i Massó qui tornarà a recuperar la grafia original del cognom, és a dir, *Bonifàs*. Encetà la nissaga dedicant-se a l'ofici d'escultor Lluís Bonifaci, "el besavi" (morí a Riudoms, 1697). Format a Barcelona, en data indeterminada s'estableix a la vila de Valls (encara que la família sempre va mantenir propietats i vincles professionals amb Barcelona). Obres seves conegudes són: una imatge de sant Pau per a la Casa de Convalescència de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona, i la de santa Eulàlia que coronava l'obelisc que hi havia damunt de

[N O T E S I R E S S E N Y E S]

la font de la plaça del Pedró de Barcelona. Continuem amb Lluís Bonifaci i Sastre (Barcelona, 1683-Valls, 1765), es formà al taller de Llätzer Tramulles a Barcelona, establert pel seu compte, assolí una certa posició destacada tant a Barcelona com a Valls i el seu obrador començà a adquirir fama com a destí per formar les futures generacions d'escultors. Va deixar obra a Valls, la Cartoixa d'Escaladei, el monestir de Poblet, Riudoms, la Pobla de Cérvoles, Riudecols, Tarragona, Reus, Vallmoll. Seguí l'ofici el seu fill Baltasar Bonifaci i Anglès (Valls, 1709-1747). La seva carrera fou molt curta, ja que morí als trenta-vuit anys; va treballar conjuntament amb el seu pare.

El va succeir prematurament en el taller el seu fill Lluís Bonifàs i Massó (Valls, 1730-1786), el qual va realitzar l'aprenentatge al costat del seu avi i ben aviat ja començà a destacar. Amb el temps es convertí en l'escultor més destacat de la nissaga i del període setcentista català, tant per la quantitat com per la qualitat d'obra realitzada. Ocasionalment també es va dedicar a la pintura figurativa i decorativa. El seu taller fou un espai important d'aprenentatge per a nombrosos alumnes, alguns dels quals després foren importants escultors. L'any 1763 fou nomenat acadèmic de mèrit de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid amb la presentació del baix relleu en alabastre amb l'escena "Sant Sebastià assaïtat i auxiliat per Irene i Lucil·la", escultura servada a la mateixa institució. Afortunadament s'ha conservat el seu llibre de feines, una mena de dietari personal de l'escultor, on anotava quasi tots els treballs que anava fent. També aconseguí reunir una important biblioteca; la seva obra la trobem en nombroses ciutats i poblacions: Valls, Vilanova i la Geltrú, Tarragona, Barcelona, Alió, Vilaplana, Calaf, l'Aleixar, Reus, l'Arboç, Sant Martí de Maldà, Lleida, Montblanc, Madrid, Almoixar, l'Espluga de Francolí, monestir de Poblet, Cartoixa d'Escaladei, Tàrraga, Girona, la Selva del Camp, etc.

L'últim dels membres a dedicar-se a l'escultura fou Francesc Bonifàs i Massó (Valls, 1735-Tarragona, 1806), germà de l'anterior. Estudià a la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid; instal·lat a Tarragona va obrir el seu propi taller. També destacà per les seves dots escultòriques, però la seva obra es va veure eclipsada per la del seu germà Lluís; ambós germans també treballaren conjuntament.

L'any 1771 fou nomenat acadèmic de mèrit de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando; va realitzar deu dibuixos sobre edificis romans de Tarragona, els quals serviren per il·lustrar el volum XXIV de l'obra *España Sagrada* escrita l'any 1769 per Enrique Flórez. Va deixar obra a Tarragona, Reus, Sant Martí de Maldà, el Morell, Renau, la Selva del Camp, Real Academia de Bellas Artes de San Fernando (en aquesta institució es conserva un baix relleu en marbre que representa l'escena de "Sant Carles Borromeu administrant el viàtic a una dona moribunda de l'hospital de Milà" obra amb la qual li fou atorgat el grau d'acadèmic de mèrit), Lleida, Torroja del Priorat, Torredembarra, Vilanova i la Geltrú, Cartoixa d'Escaladei, etc.

El llibre es complementa amb un seguit d'estudis sobre els comitents, els col·laboradors (argenteres, arquitectes, dauradors, escultors i pintors), deixebles, una descripció de les obres documentades i de les atribuïdes, la recopilació de molta bibliografia, un estat de la qüestió sobre els estudis que s'han anat publicant al llarg dels anys sobre els Bonifàs, un apèndix documental.